

JÁNOVI MARTÁKOVI

Bratislava 21. januára 1947

Milý pán správca,

myslím, že som sa Vám ospravedlnil v sobotu večer, keď ste ma pozvali na posedenie s excelujúcimi našimi ochotníkmi v SND. Ak by som bol na to zabudol, prosím, aby ste si vysvetlili moju neprítomnosť tým, že som mal doma hostí.

Mám na mysli niekoľko vážnych vecí:

1. Zdanenie majetkového prírastku Matice slovenskej a Neografie. Z kancelárie námestníka predsedu vlády Širokého dostal som na svoju urgenciu, ktorú som napísal po rozhovore s Vami, takúto odpoveď: K Tvojmu listu vo veci Matice a Neografie oznamujem, že som od Ministerstva financií nedostal nijaké písomné vyrozumienie, no už niekoľkokrát, ostatný raz v sobotu, ma šéf ministerského kabinetu, poslanec ing. Spáčil ubezpečil, že vec je v najlepšom poriadku, že sa vôbec nepomýšľa na predloženie veci vláde a že v tomto zmysle nám pošlú písomné vyrozumienie. Ja samozrejme neprestanem prajné vybavenie urgovať...

2. Tlačiareň Patria v Prievidzi. MS sa údajne uchádza o kúpu menovanej tlačiarne v Prievidzi. Bol by som Vám veľmi povďačný, keby ste ma informovali o veci aj ako predsedu Matice, ale aj ako povereníka školstva a osvety, ktorý má plno starostí, kde dať tlačiť rozličné publikácie najrozmanitejších inštitúcií podliehajúcich Poverenictvu školstva. Menovite Vás prosím o správu, či Matica bezpodmienečne túto tlačiareň potrebuje, keďže má k dispozícii Neografiu.

3. Zájazd matičnej delegácie k Slovákom do českého pohraničia. Ak ste zabudli, prosím, aby ste dodatočne poďakovali Jánovi Štefánikovi za obsiahlu správu. Prosím ho však, aby neplánoval zájazd po línii náhodných známostí ako sú páni V. V. Vittenberg a Laurinec. Sotva by sa nám vec zdarila, keby

sme sa o nich mali opierať. Ich starosti, pre ktoré na Slovensku zháňali patrónov, bude môcť vybaviť matičná delegácia na mieste, až uvidí, čo je v skutočnosti vo veci a až sa bude informovať u miestnych činiteľov a nebude odkázaná na správy jednostranné.

Včera som bol v Prahe aj na Ministerstve školstva a stamodtiaľ už odporúčajú osvetovým referentom nakláňať sa priaznivo k záujmom Matice a čo najhlavnejšie, pripravovať tento zájazd do pohraničia. Podľa odpovedí, ktoré dostávam, i tam bude môcť byť zájazd pripravený na druhú polovicu februára. Žiadal som totiž, aby matičná delegácia bola v týchto miestach vítaná, jej vystúpenia pripravené, a to tak, aby vzápätí sa mohli miestne odbory MS založiť (miestnosti a pod.) a teda nebola delegácia odkázaná na zháňanie publika v tom-ktorom mieste. Bol by som veľmi rád, keby sa na náhodné spôsoby prenikania MS do českého pohraničia nevchádzalo a — nakoľko mám tieto veci i v úrade rozpracované — aby ste ma informovali o všetkom, čo na tomto poli podnikáte.

4. Intervencia na Ministerstve zahraničných vecí. Vyrozumel som o žiadosti MS dr. Clementisa a bude Vás očakávať jeho tajomník dr. Ruppeldt, ktorý je s vecou oboznámený. Prosím Vás však, aby ste si uvedomili, že aj veľvyslanectvo juhoslávské i Belehrad naliehajú na návrat svojich príslušníkov, menovite odborníkov. Clementis však sľúbil urobiť ešte raz všetko, aby vec priaznivo vybavil.

5. O ostatných veciach, menovite o Slovanskom výbore, Vám dám ešte správu; pre odchod do Prahy nestihol som dohovoriť veci v Bratislave.

Váš
L. Novomeský

Ján Marták (1903—1982), literárny historik, v r. 1933-40 referent Lit. hist. odboru MS, v r. 1940-45 tajomník, v r. 1945-59 správca MS. Účastník SNP.

O 1. bode pozri už list J. Dolanskému zo 7. X. 1946.

K bodu 2. Novomeský informoval vedenie SAVU 28. I., že podľa správy J. Martáka „ide o nepodložený chýr,

ktorý vznikol akiste tak, že Matica na odporúčanie Grémia kníhtlačiarov zadala Patrii v Prievidzi niektoré práce, pretože Neografia nestačila jej publikácie vyhotoviť. Je pravdepodobné, že sa takéto chýry rozširujú aj preto, aby vplývali na cenu podniku . . .“

K bodu 3. Delegáciu MS na zájazde v českom pohraničí tvorili: J. Marták, Š. Pasiar, F. Hečko, J. Paška (všetko pracovníci MS), Š. Štamm (prac. PŠO) a V. Húška, prednosta slov. oddelenia MŠO.

O Vittenbergovi nie sú v písomnostiach povereníka nijaké údaje. O Laurincovi písal Novomeskému F. Biheller 21. II., že nevedno odkiaľ sa dostal do slov. vysielania regionálneho vysielateľa v Tepliciach-Šanove, „kde vysielala pogramotnou slovenčinou materiál dodávaný mu z Belušovho popudu; medzi iným propagáciu vyhovujúcu potrebám DS, no nie potrebám celoštátnym“. J. Marták oznámil 3. III., že Laurinca zbavil „mandátu“ vystupovať v mene MS už 15. II.

O čo išlo v bodoch 4. a 5., o tom sa materiál nezachoval.